

HODÁSZI ROMA TÁJHÁZ A KREATÍV IPAR SZOLGÁLATÁBAN

A Projekt azonosítószáma: **TÁMOP-3.2.3/A-11/1-2012-0102**

A Projekt címe: **A hodászi Roma Tájház a kreatív ipar szolgálatában**

Kedvezményezett neve: **Rromanes Egyesület** (a Hodászi Roma Tájház fenntartója)

Megvalósítás ideje: **2012. szeptember 1 - 2014. október 31.**

Megvalósítás helye: **Hodász**

Megítelt támogatás: **29 892 560,- Ft**

Mit tehet egy kulturális intézmény a hátrányos helyzetű fiatalok felkarolásáért, a hagyományok, az elfeledett szakmák felélesztéséért, a helyi közösség formálásáért?

A Hodászi Roma Tájház többek között erre a kérdésre adja meg a választ európai uniós projektje során. A Tájház, több mint 10 éves működése alatt számos kulturális, közösségépítő rendezvényt valósított már meg. Jelen projektje keretében általános iskolás és középiskolás korú, főleg hátrányos helyzetű fiataloknak tartott foglalkozásokat a képzőművészet, az elektronikus sajtó, a kosárfonás, szövés és a népi előadóművészetek területén. A képességfejlesztő foglalkozások célja az volt, hogy betekintést nyerjenek a résztvevő gyerekek egy-egy szakma, népi mesterség, illetve a művészetek világába.

Az elektronikus sajtó tématerületen belül elsősorban a webrádiózásra készítették fel az ifjúságot a rádiós, média szakemberek. A gyerekek az általuk készített magyar és roma nyelvű interjúk során a helyi lakosokat, illetve sajtó

társaikat szólaltatták meg, ezzel mintegy portrét alkotva a hodászi emberekről, szokásokról. A rádióadások a világ bármely pontjáról hallgathatóak a Tájház honlapján keresztül (romatajhaz.hu), ami kiváló lehetőség arra, hogy egy ilyen kis lélekszámú, földrajzilag hátrányos helyzetű település, és az ott élő emberek is be tudjanak kapcsolódni a világ vérkeringésébe, ugyanakkor a nagyvilág is tud tájékozódni, képet kapni a magyar vidék, illetve a hodászi roma közösség életéről, szokásairól.

A képzőművészeti műhelyfoglalkozásokon egyetemes képzőművészeti alkotásokkal és jellegzetes cigány motívumokkal is megismerkedhettek a gyerekek. Ezeket a motívumokat használták fel és építették be az általuk készített alkotásokba. Megrajzolták a faluban található kedvenc épületeiket és példaképük arcképét. A legjobban sikerült művekből kiállítás nyílt a Hodászi Roma Tájházban.

A népi mesterségek közül a kosárfonás és a szövés hagyományát és gyakorlati ismereteit tanulhatták meg a fiatalok. A Tájház céljával tűzte ki e régi kézműves szakmák megőrzését,

felelevenítését, de az is szempont volt, hogy megismertesse és megszerettesse a felnővekvő nemzedékkel ezeket a feledésnek indult mesterségeket, a megélhetés-kiegészítés vagy a falusi turizmus lehetséges alternatíváiként. A foglalkozások résztvevői meghívást kaptak Budapestre a Hagyományok Házába, ahol továbbfejleszthették a kosárfonással kapcsolatos tudásukat, és a faragó mesterség alapfogásait is megismerhették. A gyerekek által készített kosarakat, szőtteseket, egyéb dísz- és használati tárgyakat egy kézműves kiállítás keretében mutatta be a Tájház a közönségnek.

Az előadóművészetek nagyon népszerűek a fiatalok körében. A településen még élnek a hagyományok, az átörökítés az újabb nemzedékekre szinte magától történik. A foglalkozások során nem csak a cigány táncok tánclépéseit, ritmusait sajátíthatták el

a fiatalok, nem csak népdalokat és népzénet tanulhattak, hanem a cigány hagyományok változásairól, a helyi roma közösség szokásairól, viselkedési normáiról is véleményt cserélhettek, ezáltal tudatosabb „használóivá” válhatnak kultúrájuk azon elemeinek, amivel azonosulni tudnak. A projekt és egyúttal a nyár zárásaként, augusztus végén népzenei és néptáncbemutatóval örvendeztették meg a gyerekeket az érdeklődőket.

A projekt ideje alatt a Tájház média kapcsolatai is erősödtek. A gyerekek ellátogattak a nyíregyházi SunshineFM Rádió stúdiójába is, ahol élőben láthatták és hallhatták, hogy hogyan működik egy igazi kereskedelmi rádió. A Kossuth Rádió, a Magyar Televízió és a Magyar Hírlap újságírói személyesen is ellátogattak Hodászra. A Kossuth Rádió egy rendkívül hangulatos helyszíni tudósításban számolt be a projektről, Az MTV Életkerék című műsora egy külön fejezetet szentelt a Hodászi Roma Tájháznak, a Magyar Hírlapban pedig két cikk is megjelent róla. Rézműves Melinda, a Tájház szakmai vezetője meghívást kapott az MTV Ma Reggel című műsorába

is, ahol személyesen számolhatott be a projektről és a Tájház tevékenységeiről.

A fentiekén kívül azonban még sokkal többet is profitálhattak a gyerekek a megvalósult programokból. A rendszeres iskolán kívüli foglalkozásokon összekovácsolódtak a fiatalok, elmélyült az identitásuk, kipróbálhatták magukat több területen is, értékesnek, tehetségesnek érezhették magukat. A programokon roma és nem roma, valamint fogyatékos fiatalok is részt vettek, ezáltal nyitottabbak, elfogadóbbak lettek a gyerekek a másság iránt. A Tájház kertjének virágosításába is besegítettek, amivel hasznosnak, a közösség aktív tagjának érezhették magukat, és közben a környezetük gondozásáról is kaptak hasznos ismereteket, mintát. Ezek az élmények bizonyosan beépülnek a gyerekek személyiségébe, és reményeink szerint ez hosszabb távon is kihat fejlődésükre, érdeklődésükre, jövőbeni boldogulásukra. Mindezzel a térség gazdasági növekedését, az elvándorlás mérséklését, a foglalkoztatás javítását is szeretné előmozdítani a szervezet.

Időközben felépült az Alkotóház is, amely még több teret biztosít a kreatív foglalkozásoknak, a Tájház egyéb rendezvényeinek.

Képzőművészet oktatás

Foglalkozások megvalósítása: **2012-2013-as tanév és 2013-2014-es tanév során**

Oktatók: **Tonté Erszébet és Pányi Natasa**

2012 szeptemberében elkezdődött Hodászon egy speciális képzőművészeti kör kialakítása. Terveink közt szerepelt, hogy fejlesszük a gyermekek készségeit, manuális tudásukat.

A gyerekek nagyon szívesen rajzolnak, festenek és ismernek meg újabb technikákat. A foglalkozásokon azonban nemcsak rajzkészségük, hanem személyiségük, érzelmi intelligenciájuk, sőt beszédkészségük is fejlődik.

A foglalkozások keretében az egyetemes képzőművészeti alkotások megismerésén túl cigány képzőművészek alkotásaival és jellegzetes cigány motívumokkal is megismerkedhettek a gyerekek. Felfedezhették az otthonról jól ismert motívumokat, színeket, formákat és lehetőségük nyílt hasonló motívumok tervezésére, felhasználására. Így a kompetenciafejlesztésen keresztül szinte észrevétlenül az identitásuk is erősödött.

A gyerekek inspirációt gyűjthettek, vetítés, fényképek, albumok nézegetésével és művészettörténeti áttekintést kaptak, valamint megismerkedhettek a cigány képzőművészet

stílusjegyeivel, néhány jelentős alkotót, alkotást kiemelve. Színes, érdekes történetekkel tettük befogadhatóvá az elméleti ismereteket.

A gyakorlati órákon először egyfajta „ráhangolódás” történt, majd az adott technika ismertetése és egy kötetlen beszélgetés a feladathoz kapcsolódóan. Ezt követően került sor az alkotásra, reprodukciók, illetve önálló alkotások készítésére.

A foglalkozássorozatot kiállításal zártuk az elkészített képzőművészeti alkotásokból. Meghatároztuk a kiállítás koncepcióját, majd a gyerekekkel közösen válogattuk ki a kiállításra szánt műveket. Megterveztük a kiállítóteret, elkészítettük a meghívókat.

Reméljük, hogy a kiállításal sokaknak szereztünk örömet és nyújtottunk inspirációt a tehetségük kibontakoztatásához!

Naplóbejegyzés, 2012. október 31.

Az indulás előtti megbeszélésen mindnyájunkat felkészítettek arra, hogy a gyerekek nem szívesen írnak és jegyzetelnek. Éppen ezért drukoltunk egy kicsit, egészen az első találkozásig, hiszen az írás elengedhetetlen feltétele a rádiós műfajok elsajátításának. Mindnyájunkat meglepett, hogy az első helyzetgyakorlatok alkalmával spontán a füzetért és a tollért nyúltak. Valamennyi gyerek több órán keresztül írt és jegyzetelt. A kisebbek – kevesebb ötletük lévén – hamarabb végeztek, mint a nagyobbak, így aztán volt, aki ötször egymás után írta le ugyanazt a kitalált mesét, szöveget, majd újra és újra megmutatta, bezsebelvén az újabbnál újabb dicséreteket.

Egy fiatal családnál aludtunk, ahol többfogatós vacsorával vártak bennünket. Az este hosszú volt, majd' mindenki benézett kicsit, a szomszédok, a szülők, testvérek. Eleinte azt gondoltuk biztosan a „pestiekre” kíváncsiak, de csakhamar megtudtuk, hogy itt bizony még mindig természetes a szomszédolás, beszélgetés. A ház elcsendesülte után leültünk végignézni az

első nap munkáit és a felméréseket. Amikor a kettőt egymás mellé helyeztük olyan volt, mintha nem is ugyanazok a gyerekek csinálták volna. Híres cigány festőket, művészeti stílusokat alig-alig tudtak megnevezni, ám olyan képek készültek, mintha évek óta képzőművészetet tanultak volna. Nem tudtuk megmondani honnét „jöhetnek” a számunkra ismeretlen, gyönyörű formák. Nemigen találkozhattak hasonlóval sehol. Nem másolhatták sehonnét.

Haluska Ibolya

Webrádió oktatás

Foglalkozások megvalósítása: **2012-2013-as tanév és 2013-2014-es tanév során**

Oktatók: **Haluska Iboya és Mata András**

A képzés ideje alatt a gyermekeket a rádiózás történetével ismertették meg az oktatók, illetve képet kaptak arról is, hogy a rádió illetve a média milyen jelentőséggel bír a közösségek életében, milyen lehetőségek és veszélyek rejlenek a kommunikációs eszközökben.

Rádiózni természetesen lehetetlen a műfajok ismerete nélkül: Mi a hír, a riport, a jegyzet, interjú, szignál, élő műsor? Mi az a szerkesztés? Hogyan szerkesszünk műsorokat, adásokat?

A csapat: kik és hogyan dolgoznak együtt a sikerért? Mi a dolga egy gyártásvezetőnek, technikusnak?

A műfajok gyakorlása során a gyerekek rutint szerezhettek a felkészülés, a kutatómunka technikáinak elsajátításában, illetve az írás, a kreatív írás elsajátításában is.

Milyen a jó rádiós? A rádiózás nagy pillanatai, rádiós személyiségek sikerei, kudarcai. Hogyan legyek jó rádiós? Önismereti gyakorlatok, amelyek során megerősödhetnek a gyerekek abban, hogy milyen tulajdonságaikra építhetnek, miben lehetnek igazán jók és erősek.

A képzés ideje alatt sor került kommunikációs fejlesztésre, szituációs játékokra is.

A gyakorlati órák során a gyerekeknek önállóan terveztek adást, műsorokat. Az órák és a műsorkészítés során nagy hangsúlyt kapott a cigány kultúra és nyelv megjelenése. Cél volt, hogy a gyerekek lehetőséget kapjanak a roma nyelv (anyanyelvük) használatára, hiszen a cigány nyelv nem elzár, hanem kapukat nyithat a világra. Olaszországtól Anglián át Franciaországig mindenütt élnek romák, akik ha kis eltéréssel is, de ugyanazt a nyelvet beszélik, amit ők.

A rádiózás a háttértechnika ismerete nélkül szintén elképzelhetetlen. A gyerekeknek el kellett sajátítaniuk a különböző eszközök használatát, a vágást, keverést, feltöltést, a különböző hangok gyűjtését, zenék tárolását.

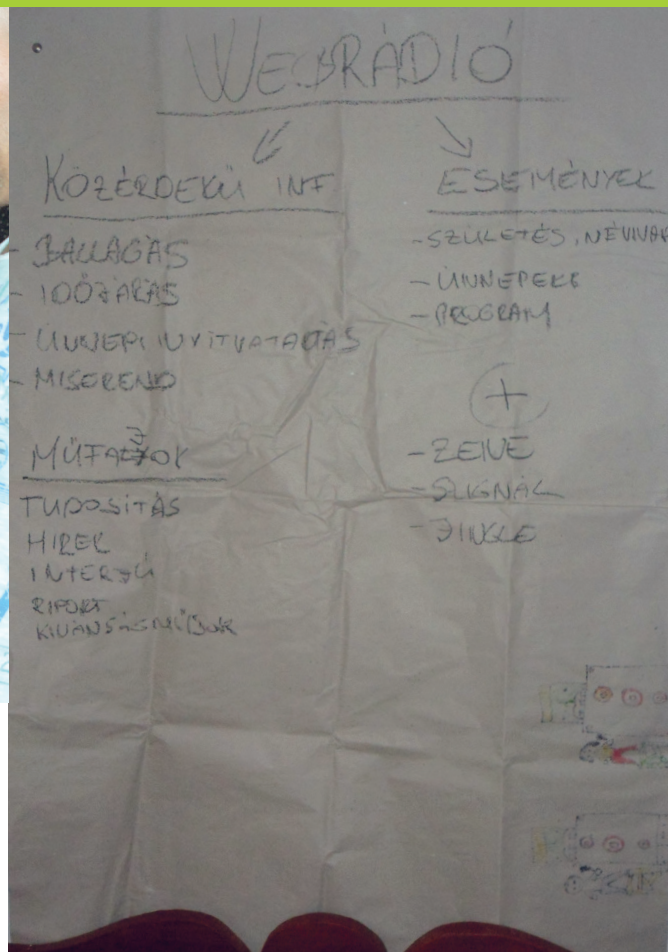
A felelősségteljes rádiózás érdekében a gyerekek a rádiózás jogi hátteréről is kaptak ismereteket: Mit használhatunk? Mi jogdíjas? Hogyan szerezhetőek meg jogi úton bizonyos kommunikációs anyagok? Milyen jogokat kell figyelembe

vennem? És a jogon túl természetesen a morális kérdések felvetése sem maradhatott el.

Végül, de nem utolsósorban a képzés célja az önmagukról, valamint a közösségről való gondolkodás elsajátítása volt, egyféle fogékonyságra nevelés a közügyek iránt. Problémák bátor felvetése, megoldások keresése, segítségnyújtás, vagyis közösségszervezés, -ápolás, no és szórakozás, szórakoztatás!

Naplóbejegyzés

Nyirkos hidegben indult a csapat az első éles interjú elkészítésére. Szerencsére nem kellett sokat gyalogolnunk, hamar odaértünk Babus házához. A találkozás első percei feszengéssel teltek. Alig fértünk a kis szobába, a gyerekek bátortalanul, sután tudakolták, hogyan is teltek az ünnepek, mit is várnak a házigazdák az újesztendőtti. A helyzetet egyik önkéntes segítők az egyetemista Memi oldotta meg, arra biztatva a gyerekeket, hogy nyugodtan kérdezzenek cigányul is. Varázsütésre megoldódtak a nyelvek, megelevenedtek az arcok, az addig már-már ünnepélyesen álló Baka bácsi tenni-venni kezdett, Babus néni pedig megkönnyebbülten ült le a divány sarkára. Olyan volt a jelenet, mint amikor a halat visszaengedi az ember a vízbe. Memi fordított: „Köszönöm, te cigányember, hogy mindezt elmondod nekem.” Meglepő volt kilenc, tíz, tizenkét évesektől ilyen és ehhez hasonló már-már irodalmi fordulatokat hallani.

Haluska Ibolya

Népzene és néptánc oktatás

Foglalkozások megvalósítása: **2012-2013-as tanév és 2013-2014-es tanév során**

Oktatók: **Vajda Melinda, Balogh Zsolt, Rostás Csaba,
Balázs Viktória, Rétháti Péter és Rézműves Szabolcs**

A néptánc és a népzene nagy népszerűségnek örvend a Hodászi és környékbeli fiatalok körében.

A településen még élnek a népzenei, néptáncos hagyományok, az átörökítés a fiatal nemzedékre szinte magától történik. Ugyanakkor fontosnak tartottuk, hogy elméleti tudással, rendszerbe foglalva, népismerettel támogassuk meg, valamint tovább bővítsük, mélyítsük a már megszerzett ismereteket. A foglalkozások során nem csak a cigány táncok tánclépéseit, ritmusait sajátíthatták el a fiatalok, nem csak népdalokat és népzénét tanulhattak, hanem a cigány hagyományok változásairól, a helyi roma közösség szokásairól, viselkedési normáiról is véleményt cserélhettek, ezáltal tudatosabb „használóivá” válhatnak kultúrájuk azon elemeinek, amivel azonosulni tudnak.

Az elméleti foglalkozások keretében a fiatalok korábban megszerzett gyakorlati tudását rendszereztük, és egészítettük ki további ismeretekkel. Az ismeretszerző szakaszban a cigány

néptánc válfajaival a cigány és magyar népzene történetével, sajátosságaival ismerkedtek meg a résztvevők, megismerték a területi sajátosságokat, hangszerismeretet, zeneismeretet tanultak. Beszélgettünk a tánc szerepéről a társadalomban, és azon belül is a cigány közösségekben.

A kreatív képesség fejlesztés szakaszában attitűdfejlesztés zajlott zene és tánc által. Ezen alkalmakon a lépések, figurák, dalok, zenei és hangszeres ismeretek elsajátításán túl, a fiatalok művészi képességét is fejlesztettük. Hangsúlyt fektetünk a női-férfi szerepek megismerésére az előadóművészetekben, az egyéniség kifejezésére, az egyedi stílus megtalálására, a ritmus, a koreográfia jelentőségére.

A záró, produktív szakaszban a koreográfia összeállítására, a népzenei és néptáncműsor begyakorlására került sor.

A foglalkozássorozatokat nyilvános népzenei és néptánc bemutatóval zártuk.

Naplóbejegyzés

Mi volt a legmeglepőbb dolog Hodászon?

Szinte minden. Ahogyan a felnőttek, anyák, nagymamák, nagypapák bekukucsáltak, beültek a foglalkozásokra, az, amikor a büszkeség a komolyság és a koravétség elegye megjelent egy kilenc éves fiúban, amikor arra a kérdésre, hogy mit csinálna, ha sok pénze lenne, szeretne-e például McDonald's-ot a faluba, azt felelte: nem. Inkább kórházat, játszóteret, iskolát építtetne és a szegény embereknek segítené. Meglepő volt, hogy majd minden gyereknek van egy beceneve, második neve, például Herceg, Fickó, Kincsó, amit a közösségtől kaptak, azért mert illik rájuk, mert mint mondták a szeretetüket fejezik ki vele. Meglepő volt, ahogyan egy anya a gitározó éneklő kamasz fiúkra rípkodott.

Később kiderült, a fiúk mindig „hallgatót” (lassúdalt) énekelnek, ami egy improvizatív műfaj, témája pedig a szerelem, szükség, veszteség, vagyis a bánat és fájdalom. Az asszony, mint

elmondta attól fél, hogy az a sok szomorúság befészkelje magát a fiúk szívébe. Azért imádkozik, hogy a fiai a jóra gondoljanak, az örömet énekeljék meg.

Haluska Ibolya

Kézművesség

Foglalkozások megvalósítása: **2013-2014-es tanév során**

Oktatók: **Lakatos Péter és Rostás Katalin**

Mind a vesszőfonás, mind a szövés mint népi mesterség nagy múltra tekint vissza a térségben. Több olyan családot, mestert tart nyilván a Roma Tájház, akik generációk óta művelik ezt a hagyományt. A vesszőfonás jellemzően az ún. magyar cigányok között népszerű. A tájház gyűjteményében számos tárgy megtekinthető ezek közül.

A foglalkozások célja az volt, hogy ez a tudás ne vesszen el, és a ma felnövő nemzedék is ismerje meg ezeket a mesterségeket és sajátítsa el az elméleti és gyakorlati ismereteket, akár a megélhetés-kiegészítés vagy a falusi turizmus lehetséges alternatíváiként.

Az elméleti foglalkozások során a résztvevő fiatalok megismerhetik a vesszőfonás és szövés hagyományos mesterségek történetét és fortélyait. Az ismeretszerzés kiterjed az ökológiai és néprajzi ismeretekre, hagyományokra, a foglalkozások fejlődéstörténetére (eszközhasználat, alkotási folyamatok) és jelentőségére.

A kreatív képességfejlesztés szakaszában a fiatalok megismerték a szövés és vesszőfonás gyakorlatát, kézbe

vehették az alkotáshoz szükséges alapanyagokat és eszközöket, elsajátíthatták a termékek előállításának gyakorlati lépéseit, technikáit.

A foglalkozások résztvevői meghívást kaptak Budapestre a Hagyományok Házába, ahol továbbfejleszthették a kosárfonással kapcsolatos tudásukat, és a fafaragó mesterség alapfogásait is megismerhették.

A gyerekek által készített kosarakat, szőtteket, egyéb dísz- és használati tárgyakat egy kézműves kiállítás keretében mutatta be a Tájház a közönségnek.

Hodászi Roma Tájház
4334 Hodász, Ady Endre u. 26.

www.romatajhaz.hu | +36-30-546-2212

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE